

DOMSTOLENS DOM (anden afdeling)
29. januar 1985 *

I sag 228/83

F., forhenværende tjenestemand i Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved advokaterne Georges Vandersanden og Lucette Defalque, Bruxelles, samt advokat Lucien Felli, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Janine Biver, 2, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved Hendrik van Lier fra Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Robert Andersen, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Manfred Beschel fra Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående følgende påstande

principalt:

- annullation af Kommissionens beslutning af 11. juli 1983 om afvisning af sagsøgerens klage over beslutningen af 7. april 1983, truffet af Kommissionens medlem med ansvar for personale og administration, om som sanktion at fjerne sagsøgeren fra tjenesten;
- om fornødent annullation af disciplinærrådets udtalelse af 8. marts 1983;

subsidiært:

- der tildeles sagsøgeren en erstatning, svarende til tre års løn og alle andre former for godtgørelser og vederlag, der er knyttet til en stilling som tjenestemand i den lønklasse og på det løntrin, sagsøgeren befandt sig på;

* Processprog: Fransk.

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden O. Due, dommerne P. Pescatore og K. Bahlmann,

generaladvokat: G. F. Mancini

justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

*

afsagt følgende

DOM

(»Sagsfremstillingen« udelades)

Præmisser

1 Ved stævning indgivet til Domstolens justitskontor den 6. oktober 1983 har F., forhenværende tjenestemand i Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, anlagt sag med påstand principalt om annullation af Kommissionens beslutning af 7. april 1983, der blev truffet efter en disciplinærsag mod sagsøgeren, og hvorefter sagsøgeren som sanktion skulle fjernes fra tjenesten, samt om annullation om fornødent af disciplinærrådets udtalelse af 8. marts 1983. Sagsøgeren har subsidiært nedlagt påstand om, at der tilkendes ham erstatning for den tort og det økonomiske tab, han har lidt ved Kommissionens adfærd, og som han har ansat til et beløb, der svarer til tre års løn.

Sagens forhistorie

2 Sagsøgeren blev ansat i Kommissionen som midlertidig ansat i maj 1975. Han blev fastansat som tjenestemand i lønklasse A5 med virkning fra den 1. april 1980.

* og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. december 1984.

- 3 I forbindelse med en udvekslingsordning for tjenestemænd, der skulle udvikle samarbejdet mellem de nationale forvaltninger og Kommissionens tjenestegrene, blev sagsøgeren for en periode på to år fra den 1. juli 1982 udstationeret hos det franske ministerium for udvikling og samarbejde. Sagsøgeren og hans familie flyttede derfor til Paris.
- 4 I begyndelsen af nævnte periode blev sagsøgeren, der stammer fra Korsika, opstillet til valget af den nye regionalforsamling for Korsika. I anledning heraf blev der af det franske ministerium bevilget ham orlov, men han meddelte ikke, som han ifølge artikel 15 i vedtægten for tjenestemand skulle, Kommissionen, at han var opstillet. Da valgresultatet forelå den 8. august 1982 viste det sig, at sagsøgeren var blevet valgt til medlem af regionalforsamlingen, hvilket han meddelte det franske ministerium. Men først ved skrivelse af 8. september 1982 underrettede han Kommissionen herom og ansøgte samtidig om Kommissionens tilladelse til at måtte udøve sit hverv som medlem af regionalforsamlingen.
- 5 Kommissionen var allerede forinden blevet bekendt med, at sagsøgeren var blevet valgt, og generaldirektøren for administration og personale, Morel, havde bedt administrationen om at undersøge de forskellige problemer, som sagsøgerens opstilling og valg kunne give anledning til. Efter at sagsøgeren havde hørt forskellige rygter navnlig vedrørende en eventuel afbrydelse af sin udstationering, anmodede han Morel om en samtale.

De forhold, der er blevet lagt sagsøgeren til last

- 6 Den 6. oktober 1982 mødtes Morel og sagsøgeren i Morel's kontor i nærværelse af Morel's sekretær Petit-Laurent. Disciplinærrådet har i udtalelsen af 8. marts 1983 redegjort for dette mødes forløb på følgende måde:

»Under samtalen skulle det klarlægges, hvad valget af [sagsøgeren] til medlem af Korsikas regionalforsamling administrativt indebar; der var tale om følgende spørgsmål:

- anvendelse af bestemmelserne i artikel 15, første punktum, i vedtægten for tjenestemænd i [sagsøgerens] tilfælde efter hans valg til Korsikas regionalforsamling;
- foreneligheden af hans hverv som medlem af nævnte forsamling og hans forbliven i Kommissionens tjeneste, jfr. artikel 15, tredje og fjerde punktum, i vedtægten;

— foreneligheden af den ændring i forholdene, der var en følge af valget til nævnte forsamling og tjenesten i Frankrig i forbindelse med udvekslingen af tjenestemænd.

Parterne havde meget divergerende synspunkter, men samtalen havde dog et roligt og meget sagligt forløb. Først ved slutningen af samtalen, da det blev klart, at der ikke kunne opnås enighed, og efter Morel's svar til [sagsøgeren], da denne havde tilkendegivet, at han ville anlægge sag ved Domstolen, gik det galt.

[Sagsøgeren] gik pludselig korporligt løs på Morel. Han gav ham flere knytnæveslag i ansigtet og greb fat i hans skjorte, der blev revet i stykker. Ved angrebets voldsomhed faldt Morel ned fra den lænestol, han sad i. Hans hånd blev kvæstet, da han forsøgte at undgå faldet ved at holde fast i det glassofabord, som de tre tilstedeværende sad omkring.

Morel har tilføjet, at [sagsøgeren] sparkede ham flere gange, mens han lå ned, og at han for at beskytte mellemgulvet løftede det ene ben, der således modtog flere spark.

[Sagsøgeren] har udtalt, at han ikke har nogen erindring herom. Petit-Laurent har udtalt, at han ikke så dette, idet han forsøgte at holde [sagsøgeren] tilbage.

Morel og Petit-Laurent har endvidere udtalt, at [sagsøgeren], mens Morel lå ned greb et askebæger, der stod på sofabordet, og ville kaste det efter Morel, og at kastet kun mislykkedes, fordi Petit-Laurent bagfra greb fat i [sagsøgeren], sådan at askebægret kun strejfede Morel ved øjet.

Morel har udtalt, at dette må være grunden til, at han fik et sår ved øret. [Sagsøgeren] har kategorisk nægtet, at han kastede askebægret, der formentlig blot er faldet ned fra bordet«.

- 7 Sagsøgeren har ved Domstolen bl.a. tilføjet, at Morel under samtalen meddelte ham, at han var fast besluttet på at bringe udstationeringen til ophør, og at Morel herved lod ham forstå, at den franske minister for samarbejdes kabinet havde erklæret sig enig heri. Sagsøgeren forholdt sig først rolig. Han understregede bl.a., at udstationeringens ophør før den fastsatte to-års periode ville bringe ham og hans familie i en vanskelig situation som følge af de private og familiemæssige foranstaltninger, der var truffet i anledning af udstationeringen i Paris, og endelig at udøvelsen af hvervet som medlem af Korsikas regionalforsamling kun ville indebære, at han var fraværende i et begrænset tidsrum, og at han var villig til at bruge sin ferie herpå. Morel fastholdt imidlertid fortsat, at udstationeringen bestemt

måtte bringes til ophør. Sagsøgeren, der følte, at samtalen var uden mening, når Morel ikke på nogen måde ville lade sig røkke af de synspunkter, han havde anført, rejste sig så, idet han sagde, at han så sig tvunget til at anlægge sag ved Domstolen. Så gav Morel sig til at le. Sagsøgeren har anført, at dette latterudbrud pludselig indgav ham en stærk angst- og usikkerhedsfølelse, der fik ham til at miste besindelsen.

- 8 Kommissionen har ved Domstolen anført, at Morel under samtalen med sagsøgeren blot meddelte denne, at han personligt mente, at sagsøgeren ikke fortsat kunne stå til rådighed for de franske myndigheder, uden at det herved kom til et brud med ideerne og principperne bag udvekslingsordningen for tjenestemænd. Da sagsøgeren fortalte ham om de vanskeligheder af materiel og familiemæssig art, som hans tilbagevenden til Bruxelles ikke kunne undgå at give anledning til, sagde Morel, at han var indstillet på, at sagsøgeren skulle have en vis tid til at bringe disse forhold i orden. I øvrigt bad Morel sagsøgeren om at få udførlige oplysninger om, hvad hvervet som medlem af Korsikas regionalforsamling indebar. Kommissionen har understreget, at Morel har afvist, at han som hævdet begyndte at le.
- 9 Straks efter det omtalte møde, lod sagsøgeren sig mentalundersøge. I en lægeerklæring af 27. oktober 1982, der er udfærdiget af to psykiatere, fastslås det bl.a., at sagsøgeren måtte anses for tilregnelig på det tidspunkt, de ovenfor omtalte begivenheder fandt sted, men at der måtte tages hensyn til hans »udtalt neurotiske personlighed, der navnlig giver sig udslag i en lav frustrationstærskel, samt til hans middelhavstemperament.«

Disciplinærsagen

- 10 Ved beslutning af 20. oktober 1982 truffet af kommissionsmedlemmet med ansvar for personale og administration, Burke, blev sagsøgeren suspenderet fra tjenesten, idet han fortsat modtog vederlag; der blev derefter indledt disciplinærforfølgning i henhold til bestemmelserne i bilag IX til vedtægten for tjenestemænd.
- 11 Ved disciplinærrådets nedsættelse måtte der tre gange som følge af indsigelser mod udpegede medlemmer foretages lodtrækning. Disciplinærsagen blev desuden forsinket, fordi Kommissionen først afslog at udlevere et udkast til svar på sagsø-

gerens brev af 8. september 1982 samt et herom af den juridiske tjeneste affattet notat til disciplinærrådet, og fordi sagsøgeren i anledning af dette afslag i tidsrummet 31. januar til 7. februar 1983 afviste at deltage i disciplinærrådets arbejde. Endelig omfattede fortegnelsen over de vidner, der var blevet indkaldt for disciplinærrådet, 14 personer, der afgav udtalelser under tre møder.

12 Den 8. marts 1983 afgav disciplinærrådet efter afstemning en meget udførlig udtalelse, hvori som disciplinærsanktion i sagsøgerens tilfælde degradering blev anbefalet, og hvis konklusion bl.a. indeholdt følgende udtalelser.

»En adfærd som den beskrevne må bedømmes så meget strengere som det er en tjenestemand med rang af ekspeditionssekretær, der har udvist den... en tjenestemand, der har båret sig ad som beskrevet, må derfor pålægges den strengeste sanktion.

Imidlertid finder disciplinærrådet... på grundlag af en analyse af de faktiske omstændigheder, at der har forligget formildende omstændigheder. Disse skyldes

— dels, at [sagsøgeren] er neurotisk anlagt og derfor har en lavere frustrations-tærskel, og

— dels, at [sagsøgeren] kom ud for en usikkerheds- og angstfølelse, der var ensbetydende med en høj grad af frustration, fordi de beslutninger, der kunne blive truffet i hans tilfælde var alvorlige, dels de forhold, hvorunder samtalen blev arrangeret og forløb, og

— endelig, at sagsøgeren klart handlede uden overlæg«.

13 Ved beslutning af 7. april 1983 pålagde Burke i sin egenskab af ansættelsesmyndighed, efter at der var givet sagsøgeren og hans advokater adgang til at udtale sig, sagsøgeren sanktionen fjernelse fra tjenesten uden reduktion eller frakendelse af retten til alderspension. Beslutningen, der blev truffet med virkning fra den 1. maj 1983, indeholder følgende betragtninger:

«— det er godtgjort, at [sagsøgeren] ved slutningen af en samtale han den 6. oktober 1982 havde med J.-C. Morel, generaldirektør for personale og administration, korporligt angreb generaldirektøren for personale og administration med legemsbeskadigelse til følge;

- grovheden af denne adfærd må bedømmes så meget strengere, som den er begået af en tjenestemand med rang af ekspeditionssekretær;
- den korrespondance, der er en del af disciplinærrådets dokumentation (og bl.a. det udkast til notat, der er udarbejdet af generaldirektoratet for personale og administration i slutningen af september 1982, samt notatet fra den juridiske tjeneste af 30. september 1982) godtgør, at der ikke den 6. oktober 1982, hvor samtalen fandt sted i kontoret hos generaldirektøren for personale og administration, var truffet nogen beslutning vedrørende [sagsøgerens] tjenesteretlige stilling. Der er desuden hidtil ikke blevet truffet nogen beslutning herom, og [sagsøgeren] er således stadig stillet til rådighed for det franske ministerium for samarbejde;
- samtalen havde til formål at klarlægge de tjenesteretlige følger af [sagsøgerens] valg til Korsikas regionalforsamling og dermed at skabe grundlag for de administrative beslutninger, som skulle træffes;
- hvorledes det end forholder sig med [sagsøgerens] oplevelse af situationen under samtalen med generaldirektøren for personale og administration og hans eventuelle personlige fornemmelse af frustration, står det fast, at en tjenestemand i sin karriere kan komme ud for ændringer i sin tjenesteretlige stilling, samt at vedtægten og reglerne om den administrative sagsbehandling giver adgang til på forskellige trin i sagsbehandlingen at anfægte de afgørelser, der bliver truffet;
- anvendelsen af disciplinærsanktioner forudsætter ifølge artikel 86, stk. 1, i vedtægten, at en tjenestemand forsætligt eller uagtsomt har undladt at opfylde de pligter, der påhviler ham;
- for så vidt angår disciplinærfølgning kan en tjenestemand kun anses for utilregnelig, såfremt han er ramt af en psykisk sygdom, der er så alvorlig, at forsæt må anses for udelukket;
- på baggrund af den den 27. oktober 1982 fremlagte lægeerklæring kan [sagsøgeren] ikke antages at have været i en sådan situation, og de handlinger han har gjort sig skyldig i, må anses for forsætlige;

- på baggrund af det ovenfor anførte kan de af disciplinærrådet omtalte forhold ikke anses for formildende omstændigheder, som kan mindske grovheden af [sagsøgerens] adfærd eller begrænse hans ansvar;
- den af disciplinærrådet anbefalede sanktion må herefter antages at stå i et misforhold til den tjenestlige forseelse«.

Retssagen

14 Sagsøgeren har efter at hans klage var blevet afvist den 11. juli 1983 anlagt nærværende sag. Han har til støtte for sin principale annullationspåstand fremført en række anbringender, der kan sammenfattes som følger:

- væsentlige formmangler navnlig i form af tilsidesættelse af det kontradiktoriske princip under disciplinærsagen samt tilsidesættelse af retten til at forsvare sig;
- faktiske vildfarelser, idet ansættelsesmyndigheden i beslutningen af 7. april 1983 navnlig er gået ud fra, at der ikke for sagsøgeren forelå formildende omstændigheder;
- retsvildfarelser, idet ansættelsesmyndigheden navnlig har pålagt en sanktion, der står i et misforhold til den adfærd, sagsøgeren lastes for;
- urigtig, ufuldstændig og utilstrækkelig begrundelse af ansættelsesmyndighedens beslutning.

Sagsøgeren har endelig vedrørende den subsidiære erstatningspåstand gjort gældende, at de af ansættelsesmyndigheden begåede fejl har forvoldt ham såvel økonomisk som ikke-økonomisk skade.

Påstanden om annullation af disciplinærrådets udtalelse

- 15 Kommissionen har påstået sagen afvist for så vidt angår påstanden om annullation af disciplinærrådets udtalelse af 8. marts 1983. Den har gjort gældende, at denne udtalelse kun er en forberedende akt, der ikke er bindende, og som ikke umiddelbart kan anfægtes. Sagen kan derfor kun anlægges til efterprøvelse af den egentlige beslutning om en disciplinær sanktion, idet sagsøgeren kan anfægte denne under henvisning til de mangler, som såvel udtalelsen som de forberedende foranstaltninger måtte være behæftet med.
- 16 Denne argumentation er udtryk for en misforståelse af disciplinærordningens beskaffenhed og indretning, således som denne er udformet i vedtægtens afsnit VI og navnlig i bilag IX til vedtægten. Af bestemmelserne heri fremgår, at disciplinærrådet som en undersøgelsesinstans har til opgave efter anmodning fra ansættelsesmyndigheden at gennemføre de undersøgelser, der er nødvendige for konstateringen af forsømmelser, samt at beskrive de forhold, der får betydning ved afgørelsen af, hvilken sanktion, der skal pålægges. Selv om rådet udfylder en rådgivende funktion, skal det gennemføre undersøgelsen uafhængigt og herved følge en særlig og selvstændig procedure, der skal følge et kontradiktorisk princip og respektere de grundlæggende regler om retten til forsvar. Det vil være i strid med disse særenheder ved ordningen at nægte sagsøgeren mulighed for at anfægte behandlingen ved disciplinærrådet særskilt og herved eventuelt at opnå annullation af rådets udtalelse med den følge, at disciplinærsagen skal gentages.
- 17 Heraf følger, at Kommissionens afvisningspåstand ikke kan følges, samt at det i første række er sagsøgerens indsigelser mod disciplinærsagens behandling, der skal undersøges.
- 18 Sagsøgeren har i den forbindelse gjort gældende, at han kun med stor forsinkelse har fået tilstillet referaterne af vidneforklaringerne og af disciplinærrådets forhandlinger. Alle referater er således først blevet tilstillet sagsøgeren efter den dato, hvor disciplinærrådet afgav udtalelse, og i to tilfælde er referater endog blevet tilstillet ham efter ansættelsesmyndighedens beslutning af 7. april 1983. Referaterne fra disciplinærrådets møder har sagsøgeren først modtaget efter disciplinærsagens afslutning.
- 19 Sagsøgeren og hans advokater har derfor ikke været i stand til at forberede forsvaret rettidigt, og disciplinærrådet har afgivet udtalelse på grundlag af en ufuldstændig dokumentation. Endvidere havde sagsøgeren og hans advokater, der

ikke havde modtaget de nævnte referater, ikke dengang de udtalte sig til ansættelsesmyndigheden, været klar over, at disciplinærrådets medlemmer var uenige om, hvilken sanktion, rådet skulle foreslå, nemlig enten indplacering på et lavere løntrin eller degradering. Oplysning herom ville have været af væsentlig betydning for forsvaret.

- 20 Sagsøgeren har på grundlag heraf gjort gældende, at disciplinærsagen er blevet gennemført under tilsidesættelse af artiklerne 2, 7, 8 og 9 i bilag IX til vedtægten og i strid med det for disciplinærfølgningen gældende kontradiktoriske princip og princippet om retten til forsvar.
- 21 Kommissionen har afvist, at der har været tale om en tilsidesættelse af princippet om kontradiktorisk sagsbehandling eller af retten til forsvar. Sagsøgeren og hans advokater har kunnet overvære afhøringen af samtlige vidner, og de har hele tiden haft adgang til selv at stille spørgsmål til vidnerne og til at fremføre deres synspunkter over for medlemmerne af disciplinærrådet. For så vidt angår afhøringen den 31. januar 1983, som sagsøgeren selv afviste at være til stede eller være repræsenteret ved, har sagsøgeren og hans advokater hørt båndoptagelsen herfra i februar 1983. De har altså haft adgang til alle oplysninger i så god tid, at de har kunnet forberede forsvaret i disciplinærrådet.
- 22 Desuden er samtlige bilag til protokollaterne fra disciplinærrådets møder, der hovedsagelig består af referater af vidneforklaringerne, blevet tilstillet sagsøgeren, og det samme gælder de øvrige dokumenter, der indgår i disciplinærsagens akter, og fremsendelsen i flere omgange af disse referater skyldes, at det har været et betydeligt arbejde at udfærdige dem og har krævet tid at indhente vidnernes underskrifter. Protokollaterne fra disciplinærrådets møder er de eneste dokumenter, som sagsøgeren og hans advokater ikke har fået tilstillet, idet det altid har været opfattelsen, at disse dokumenter er interne arbejdsdokumenter.
- 23 Vedrørende disse argumenter må det bemærkes, at princippet om kontradiktion i forbindelse med en procedure som den, der skal følges ved disciplinærrådets behandling af en sag, samt retten til forsvar i forbindelse med en sådan procedure indebærer, at sagsøgeren og hans advokater kan skaffe sig kundskab om samtlige faktiske forhold, der lægges til grund for beslutningen i så god tid, at de kan fremsætte deres bemærkninger hertil.

- 24 Vedtægten indeholder om de dokumenter, som sagsøgeren anfører at have modtaget for sent, kun bestemmelser om udfærdigelsen, mens spørgsmålet om, hvorvidt de skal tilstilles parterne lades uomtalt. Dokumenternes beskaffenhed må herefter være afgørende for besvarelsen af dette spørgsmål.
- 25 Kommissionen har hermed korrekt sondret mellem på den ene side de egentlige protokollater, der blot indeholder en summarisk angivelse af disciplinærrådets forhandlinger, og som derfor kan anses for rent interne dokumenter, og på den anden side referaterne af vidneafhøringerne, som vidnerne skal godkende med deres underskrift, og som derfor utvivlsomt er af interesse for parterne.
- 26 Det vil heraf fremgå, at sagsøgeren har haft ret til at få de sidstnævnte dokumenter tilstillet. Dette bør af hensyn til forberedelsen af forsvaret ske i god tid, altså inden disciplinærrådets behandling af sagen er afsluttet.
- 27 Det må imidlertid bemærkes, at referaterne kun vedrører vidneafhøringerne, som sagsøgeren og hans advokater har overværet eller som de har aflyttet båndoptagelser af. Af forhandlingerne ved Domstolen fremgår desuden, at den omstændighed, at de omhandlede dokumenter blev udfærdiget og fremsendt med en vis forsinkelse på grund af omfanget af undersøgelserne ikke på noget tidspunkt har hindret sagsøgeren i at udtale sig, som han fandt det hensigtsmæssigt under disciplinærsagen. Adspurgt af Domstolen har sagsøgeren kun kunnet nævne et enkelt forhold vedrørende sagens oplysning, som han ikke rettidigt har fået kendskab til, nemlig uenigheden i disciplinærrådet. Men oplysningen herom, som findes i et af de dokumenter, der som ovenfor nævnt har en rent intern beskaffenhed, har ingen interesse, når det gælder konstateringen af de faktiske omstændigheder.
- 28 At sagsøgeren for sent har fået kendskab til forskellige dokumenter, som han havde ret til at blive bekendt med, har derfor ikke i det foreliggende tilfælde været i strid med princippet om kontradiktion ved disciplinærsagens behandling i disciplinærrådet eller med sagsøgerens ret til forsvar. Sagsøgerens anbringende herom skal derfor forkastes.
- 29 Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at disciplinærrådet ikke afgav udtalelse inden for den i artikel 7, stk. 1, i bilag IX til vedtægten fastsatte frist, dvs. inden tre måneder efter disciplinærrådets iværksættelse af undersøgelsen. Han har gjort gældende, at denne forsinkelse er en overtrædelse af de for disciplinærforfølgning fastlagte grundprincipper.

- 30 Der er ganske klart ikke grundlag for dette anbringende. Domstolen har i dom af 4. februar 1970 (i sag 13/69, Van Eick mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 1) fastslået, at den frist på en måned fra datoen for disciplinærrådets udtalelse, inden for hvilken ansættelsesmyndigheden ifølge artikel 7, stk. 3, i bilag IX til vedtægten skal træffe sin endelige afgørelse, ikke kan betragtes som en bindende frist, således at retsakter, som vedtages efter dens udløb rammes af ugyldighed, men er et led i god forvaltningsskik, således at en overskridelse af fristen for institutionen kan udgøre en forseelse, som kan pådrage den ansvar for den skade, der eventuelt tilføjes de berørte personer. På samme måde må det forholde sig med fristen ifølge stk. 1 i samme artikel. Som det fremgår af nærværende sag, kan disciplinærrådet få brug for en længere frist til gennemførelsen af en tilstrækkelig fuldstændig undersøgelse, der giver den berørte part alle de garantier, som han ifølge vedtægten skal have. I det foreliggende tilfælde har sagsøgeren ikke givet oplysninger om noget forhold overhovedet, der gør det muligt at kritisere disciplinærrådets adfærd på dette punkt.
- 31 Sagsøgerens påstand om annullation af disciplinærrådets udtalelse kan derfor ikke tages til følge.

Påstanden om annullation af ansættelsesmyndighedens beslutning

- 32 Sagsøgeren har anført, at ansættelsesmyndighedens beslutning af 7. april 1983 er mangelfuld, idet den baseres på en urigtig bedømmelse af de faktiske forhold i det omfang, det deri fastslås, at der ikke i hans tilfælde forelå formildende omstændigheder, samt at der endnu ikke, den gang samtalen af 6. oktober 1982 fandt sted, var truffet nogen beslutning vedrørende hans tjenesteretlige stilling. Beslutningen er desuden et udtryk for retsvildfarelser, for så vidt som der derved pålægges en sanktion, der står i et misforhold til den kritiserede adfærd og ikke tagen hensyn til, at sagsøgeren ikke handlede forsætligt. Begrundelsen til beslutningen er endelig urigtig, ufuldstændig og utilstrækkelig, navnlig i det omfang, beslutningen fraviger disciplinærrådets udtalelser.
- 33 Kommissionen har fremhævet, at ansættelsesmyndigheden traf sin beslutning med fuldt kendskab til de faktiske forhold, der lå til grund for disciplinærsagen mod sagsøgeren, og at den har været velbekendt med de omstændigheder, hvorunder disse forhold blev begået, med alle de forhold af psykisk og anden art, sagsøgeren har kunnet fremføre til sit forsvar samt med disciplinærrådets begrundede udtalelse. Den har fastholdt, at ansættelsesmyndigheden ikke havde truffet nogen beslutning vedrørende sagsøgerens tjenesteretlige stilling dengang de forhold, han lastes for, blev begået, men den har ikke bestridt, at Morel under samtalen med

sagsøgeren tilkendegav, at han personligt fandt, at sagsøgerens valg til Korsikas regionalforsamling ikke lod sig forene med hans udstationering hos de franske myndigheder, og at man måtte undersøge, om dette valg kunne forenes med hans forbliven i tjenesten. Kommissionen har endelig gjort gældende, at fjernelse fra tjenesten er en sanktion, der står i passende forhold til den forseelse, sagsøgeren lastes for, og at denne sanktion efter begrundelsen til beslutning fremtræder som helt berettiget.

- 34 Domstolen har tidligere, bl.a. i dom af 30. maj 1973 (i sag 46/72, De Greef mod Kommissionen, Sml. s. 543), fastslået, at det, når de handlinger, en tjenestemand lastes for, er bevist, tilkommer ansættelsesmyndigheden at vælge den hertil svarende sanktion. Domstolen kan ikke sætte sin vurdering i stedet for denne myndigheds undtagen i tilfælde af åbenbare vildfarelser eller magtfordrejning.
- 35 Men også ved den begrænsede domstolsprøvelse, der herved bliver tale om, er det absolut nødvendigt, at betragtningerne til beslutningen klart angiver de forhold, der konkret lægges tjenestemanden til last, samt de overvejelser, ud fra hvilke ansættelsesmyndigheden har valgt en bestemt sanktion. Såfremt den af ansættelsesmyndigheden valgte sanktion, som tilfældet er i den foreliggende sag, er strengere end den i disciplinærrådets udtalelse angivne sanktion, må begrundelsen endvidere klart angive grundene til denne skærpelse.
- 36 Det må derfor allerførst undersøges, om sagsøgerens indsigelser mod den omtvistede beslutnings begrundelse er berettigede.
- 37 For så vidt angår den adfærd, der lægges sagsøgeren til last, oplyses det i beslutningens første betragtning blot, at sagsøgeren »korporligt gik løs på generaldirektøren for personale og administration med legemsbeskadigelse til følge«. Det er ikke på grundlag af disse summariske angivelser muligt at fastslå, om beslutningen alene har sit grundlag i sagsøgerens forklaring, eller og i bekræftende fald i hvilken udstrækning ansættelsesmyndigheden også har truffet sin afgørelse på grundlag af Morels og hans sekretærs forklaringer, som sagsøgeren i det væsentlige har bestridt rigtigheden af.
- 38 Ansættelsesmyndigheden fastslår i den tredje betragtning, at der endnu ikke den gang samtalen af 6. oktober 1982 fandt sted var truffet beslutning vedrørende sagsøgerens tjenesteretlige stilling. Denne konstatering har imidlertid ikke afgørende betydning for valget af den passende sanktion, eftersom sagsøgerens adfærd

i så henseende må vurderes på grundlag af det indtryk, Morel havde givet ham under samtalen.

39 Når bortses fra denne betragtning er de grunde, man finder i betragtningerne to til otte blot en forkortet udgave af de oplysninger, der allerede findes i disciplinærrådets udtalelse. For der er i realiteten tale om en blot og bar henvisning til en del af disciplinærrådets argumentation, når ansættelsesmyndigheden i betragtning ni og ti udtaler, at »på baggrund af det anførte... kan de af disciplinærrådet omtalte forhold ikke som anført betragtes som formildende omstændigheder, der kan mindske grovheden af / sagsøgerens/ adfærd eller medføre en lempelse af hans ansvar«, samt at den af rådet foreslåede sanktion under disse omstændigheder »ikke står i et passende forhold til den omhandlede forseelse«.

40 Det må derfor fastslås, at Domstolen ikke på grundlag af den omtvistede beslutnings begrundelse kan efterprøve de faktiske omstændigheder, der danner grundlag for denne beslutning og navnlig ej heller bedømme ansættelsesmyndighedens grunde til at vælge en strengere sanktion end den af disciplinærrådet foreslåede.

41 Herefter skal, uden at det er nødvendigt at undersøge de øvrige indsigelser mod denne beslutning, Kommissionens beslutning af 7. april 1983 om, at sagsøgeren fjernes fra tjenesten, annulleres. Kommissionen skal derfor træffe en ny behørigt begrundet beslutning som afslutning på disciplinærsagen mod sagsøgeren.

Sagens omkostninger

42 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen til at afholde sagens omkostninger. Da Kommissionen i alt væsentligt har tabt sagen, pålægges det den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser
udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

- 1) Sagsøgte frifindes for så vidt angår påstanden rettet mod disciplinærrådets udtalelse af 8. marts 1983.
- 2) Kommissionens beslutning af 7. april 1983 om, at sagsøgeren som sanktion fjernes fra tjenesten, annulleres.
- 3) Sagen hjemvises til Kommissionen med henblik på, at der træffes behørigt begrundet beslutning som afslutning på disciplinærsagen mod sagsøgeren.
- 4) Kommissionen betaler sagens omkostninger.

Due

Pescatore

Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. januar 1985.

P. Heim
Justitssekretær

O. Due
Formand for anden afdeling